

VLADIMIR NABOKOV

Apărarea Lujin

Traducere din limba rusă și note
de Adriana Liciu

POLIROM
2019

Bastonul izbuti să se vîre în ceva asemănător unei vase; portofelul, după al doilea rateu, nimeri buzunarul care trebuia; pălăria rămase agățată într-un cîrlig.

— Uite c-am venit, zise Lujin, pfu, pfu.

Ea era deja departe, în adîncul antreului; împinse ușa cu umărul, întinzînd prin ea brațul gol și privindu-l veselă pe sub sprîncene pe Lujin. Iar deasupra ușii, chiar deasupra tocului, sărea în ochi un tablou pictat în ulei, mare, strălucitor. Lui Lujin, care în mod obișnuit nu observa asemenea lucruri, îi atrase atenția fiindcă lumina electrică îl făcea unsuros și culorile îl izbiră, ca atunci cînd îți intră soarele în ochi. O femeie cu o basma roșie de stambă pînă la sprîncene mînca un măr, iar umbra ei neagră de pe gard mînca un măr mai mare.

— O muiere, zise cu savoare Lujin și izbucni în rîs.

— Hai, intră, intră. Vezi să nu răstorni măsuța.

El intră în salon și parcă se înmuie tot de plăcere, iar pîntecele de sub vesta de catifea pe care, din cine știe ce motive, o purta întotdeauna în timpul turneelor tresălta de rîs într-un fel înduioșător. Lustra cu atîrnători mate ca acadelele îi răspunse în mod ciudat cu un clinchet familiar; în fața pianului, pe parchetul galben în care se reflectau piciorușele fotoliilor *empire* era întinsă cu labele întinse o blană albă de urs care părea a-și lua zborul spre prăpastia strălucitoare a podelei. Pe nenumărate măsuțe, poliicioare, servante erau tot felul de lucrușoare dichisite, într-o vitrină un fel de ruble masive sclipeau ca argintul și o pană de păun ieșea de după rama oglinzii.

Și multe tablouri pe pereți – iarăși femei cu basmale colorate, un bogatîr de aur pe un cal de povară alb, izbe sub pilote albastre de zăpadă...

Pentru Lujin toate astea se contopeau într-o înduioșătoare strălucire colorată, din care sărea preț de o clipă cîte un obiect – un cerb de porțelan sau o icoană cu ochi întunecați – și din nou totul îi juca vesel în fața ochilor, iar blana polară de care se împiedicase, întorcîndu-i marginea, se dovedi că avea o căptușeală roșie cu feston. De peste zece ani nu mai fusese într-o casă rusească și acum, nimerind într-o locuință unde, ca la expoziție, i se servea un concentrat de Rusie pitorească, simți o bucurie copilărească și dorința de a bate din palme – niciodată în viață nu-i fusese atît de ușor și de plăcut.

— A rămas de la Paști, spuse el convins, arătînd cu al cincilea deget un ou mare de lemn încondeiat cu aur (premiu de tombolă la un bal de binefacere).

În clipa aceea, ușile albe se deschiseră larg și repede, întinzînd mîna din mers, intră un domn cu pince-nez, foarte drept, tuns scurt.

— Pofțiți, zise el. Încîntat de cunoștință.

Și, ca un scamator, deschise imediat o tabacheră lucrată manual, cu vulturul imperial pe capac.

— Cu muștiuc, zise Lujin, uitîndu-se chiorîș la țigarete. De-astea nu fumez. Da' uite...

Începu să se scotocească în buzunare și scoase la iveală niște țigări groase, ieșite din ambalajul lor de hîrtie; scăpă cîteva pe jos și domnul le ridică agil.

— Suflețel, zise el, dă-ne o scrumieră. Luați loc, vă rog. Scuzați-mă... care vă e numele după tată?

O scrumieră de cristal coborî între ei și, scuturîndu-și amîndoi odată țigările în ea, capetele li se ciocniră.

— M-am repezit, spuse binevoitor Lujin, îndreptîndu-și țigara strîmbă.

— Nu-i nimic, nu-i nimic, zise repede domnul, făcînd să iasă două dîre fine pe nările nasului brusc subțiat. Ei, iată-vă și în Berlinul nostru cel ocrotit de Dumnezeu. Fiica mea mi-a povestit că ați venit la un concurs.

Își degajă manșeta scrobită, își puse mîinile în șolduri și continuă:

— Apropo, m-am tot întrebat dacă nu există în jocul de șah o mutare cu care să cîștigi întotdeauna. Eu nu știu, mă-nțelegeți, dar vreau să spun... scuzați, care vă e numele după tată?

— Ba da, înțeleg, spuse Lujin, căzînd sîrguincios pe gînduri. Avem mutări pașnice și mutări în forță... Mutarea în forță...

— Așa, așa, vasăzică, dădu domnul aprobator din cap.

— Mutarea în forță, continuă Lujin cu o voce sonoră și bucuroasă, este cea care ne dă imediat un avantaj sigur. Cam ca un dublu șah, cu luarea unei piese de calibru greu, sau cînd un pion este ridicat la rang de regină. Etcetera, etcetera. Iar o mutare pașnică...

— Așa, așa, zise domnul. Dar cam cîte zile o să dureze concursul?

— Mutarea pașnică înseamnă o uneltire, o subminare, o complicare, spuse Lujin, străduindu-se să fie amabil și antrenîndu-se apoi tot mai mult. Să luăm o situație oarecare. Albele...

Căzu pe gânduri, uitîndu-se la scrumieră.

— Din păcate, zise nervos domnul, eu habar n-am de șah. Vă întrebam numai... Dar nu contează, nu contează. Imediat trecem în sufragerie. Ce-i, sufletel, e gata ceaiul?

— Da! exclamă Lujin. Să luăm chiar situația în care s-a întrerupt azi finala. Albele: regele c3, tura a1, calul d5, pionii b3, c4. Și negrele...

— Complicat lucru șahul, plasă abil domnul și sări mlădios în picioare, încercînd să pună capăt torențului de litere și cifre care aveau o anume legătură cu negrele.

— Să presupunem acum, spuse cu convingere Lujin, că în această situație negrele fac mutarea cea mai bună: e6, g5. Și la asta eu răspund cu următoarea mutare pașnică...

Lujin închise pe jumătate ochii și, aproape în șoaptă, țuguindu-și buzele ca pentru un sărut delicat, făcu să iasă nu cuvinte, nu simpla indicare a unei mutări, ci ceva cît se poate de gingaș, nespus de fragil. Aceeași expresie — expresia omului care suflă un puf de pe fața unui prunc — era pe chipul lui și a doua zi, cînd transpuse mutarea pe tablă. Ungurul, galben tot după o noapte de nesomn în care reușise să verifice toate variantele (care duceau la remiză), omițînd tocmai această combinație ascunsă, cugeta intens deasupra tablei, în timp ce Lujin, tușind afectat, nota cu drag pe o fițuică mutarea făcută. Ungurul capitulă repede și Lujin se așeză să joace cu un compatriot. Partida începu interesant și în scurt timp în jurul mesei lor se formă un cerc compact de privitori. Curiozitatea, apăsarea, trosniturile de încheieturi,

respirația străină și mai ales șușoteala – șușoteala întreruptă de câte un „sst” încă și mai sonor și mai enervant – îl chinuiau mai tot timpul pe Lujin: simțea acut și trosniturile, și foșneala, și căldura de nesuferit, dacă nu se cufunda prea adânc în abisurile șahului. Cu coada ochiului vedea picioarele celor ce se îngrămădeau și, cine știe de ce, printre toți acești pantaloni închiși la culoare îl enerva în mod deosebit o pereche de picioare de damă în ciorapi cenușii lucioși. Era evident că picioarele astea nu pricepeau nimic din joc, era de neînțeles pentru ce veniseră... Pantofii albaştrii, ascuțiți, cu un fel de curelușă, ar fi făcut mai bine să bocănească pe trotuar, cât mai departe de aici. Oprindu-și ceasul, notînd mutarea sau punînd jos câte o piesă luată, se uita cu coada ochiului la picioarele acelea nemișcate, și abia după o oră și jumătate, cînd cîștigă partida și se ridică trăgîndu-și vesta, Lujin văzu că picioarele aparțineau logodnicei lui. Simți o fericire vie că asistase la victoria lui și așteptă avid dispariția tablelor de șah și a tuturor oamenilor ăstora zgomotoși, ca să o poată mîngîia mai repede. Dar șahul nu dispăru imediat, și chiar cînd apărură sufrageria luminoasă și samovarul uriaș ce-și scînteia arama, prin fața de masă albă se iveau neclar pătrate egale, și aceleași pătrate, de ciocolată și de cremă, se aflau fără îndoială și pe prăjitură.

Mama logodnicei îl întîmpină cu aceeași bunăvoință condescendentă, ușor ironică, cu care îl întîmpinase în ajun, cînd întrerupsese cu apariția ei discuția șahistică, dar domnul de ieri, după toate aparențele

soțul ei, povesti cu de-amănuntul ce moșie model avusese el în Rusia.

— Să mergem la dumneata în cameră, îi șopti răgușit Lujin logodnicei, și ea își mușcă buzele și făcu ochii mari. Hai să mergem, repetă el.

Dar ea, abilă, îi puse pe o farfurioară de sticlă o minunată dulceață de zmeură, și pe dată acest sclipici lipicios, de un roșu orbitor, care se prelingea ca un foc grunjos pe limbă, își făcu efectul — îi lipi buzele cu zahăr aromat.

— *Merci, merci*, tot dădea din cap Lujin, pînă ce i se puse a doua porție și, în liniștea mormîntală, începu să plescăie iar, lingîndu-și lingurița încă fierbinte de la ceai, temîndu-se să nu prăpădească vreo picătură din siropul îmbătător.

Și cînd în sfîrșit obținu ce dorise și se pomeni singur cu ea, ce-i drept nu în camera ei, ci în sufrageria pitorească, o trase spre el, se așeză greoi, ținînd-o de mîini, dar ea se desprinse fără un cuvînt și, întorcîndu-se, se lăsă pe un taburet.

— Nu m-am hotărît încă deloc dacă am să mă mărit cu dumneata, spuse ea. Reține acest lucru.

— Totul e hotărît, zise Lujin. Dacă nu vor, o să-i facem să semneze cu forța.

— Să semneze ce? întrebă ea mirată.

— Păi nu știu ce... Doar sînt necesare, pare-se, niște semnături.

— Prostule, prostule, repetă ea de cîteva ori. O prostie de nepătruns și fără leac. Vai de mine, ce mă fac cu dumneata, cum să-ți fiu eu... Și ce obosit arăți! Sînt convinsă că-ți dăunează să joci atîta.